

Madajczyk, Czesław

"Stan i perspektywy rozwoju biografistyki polskiej. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego w dniach 23-25 września 1997 r.", pod red. Leszka Kuberskiego, Opole 1998 : [recenzja]

Dzieje Najnowsze 31/4, 250

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stan i perspektywy rozwoju biografistyki polskiej. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej zorganizowanej przez Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego w dniach 23–25 września 1997 r., pod red. Leszka Kuberskiego, Opole 1998, ss. 276

Książka ta nie jest poświęcona biografistyce czy biografice — jak zaproponował Henryk Markiewicz, redaktor *Polskiego słownika biograficznego* (PSB) czasów najnowszych, ale dotyczy jej w dużym stopniu, omawia także sytuację biografistyki literackiej. Powstała na uniwersytecie opolskim, gdzie istnieje Katedra Biografistyki. Omawiana książka zawiera zarówno rozważania ogólne nad modnym dziś patrzaniem na przeszłość poprzez losy wybitnych jednostek (doświadczenia PSB, problematyka kroniki literackiej, kontrowersje wokół biografii historycznej — głównie ze „szkołą Annales”), jak również bardzo szczegółowe nad biografistyką polską od problematyki mediewistycznej do współczesnej. Zajmuje się także zagadnieniami biografistyki zbiorowej.

Najszerzej potraktowano na konferencji opolskiej problematykę dwudziestowieczną i śląską. Omawiano odrębnie biografistykę okresów II Rzeczypospolitej, II wojny światowej, PRL-u (także biogramy prezydentów RP na uchodźstwie), jej ujęcie przez współczesne podręczniki historii, doświadczenia w zastosowaniu psychohistorycznej analizy przeżyć więźniów politycznych okresu stalinowskiego w Polsce, wykorzystanie ankiet biograficznych w biogramach współczesnych pisarzy polskich. Teksty dotyczące Śląska odnoszą się do duchowieństwa tamtejszego, powstańców śląskich, ludzi aparatu władzy w okresach międzywojennym i PRL-u oraz działaczy ruchu oporu. Na uwagę zasługuje ciekawy przyczynek biograficzny Jana Żaryna o stosunku biskupa Stanisława Adamskiego do komunizmu (1945–1950). W biografistyce śląskiej okresu PRL-u najbardziej wyraziła się tendencyjność w preferencji i zdominowanie przez biografie i biogramy działaczy polskiego ruchu robotniczego.

Wyważoną konkluzję na temat rangi wybitnych jednostek w dziejach zawiera tekst Władysława Zajewskiego: „nie wróżę nadmiernego sukcesu tym historykom, którzy zafascynowani „szkołą Annales” odmawiają biografistyce historycznej naukowej rzetelności, a nawet uczciwości”. Nie dostrzega on powodów do nadmiernego zadowolenia, domaga się „bezustannego poszukiwania modelu lepszej, rzetelniejszej i doskonalszej biografii”. Stanisław Nicieja opowiada się za wszechstronnością biografisty, co wyraża już tytułem swego tekstu *Biograf — fotograf, detektyw, kreator*. Dodaje jednak smętnie: „Ale czy idealny biografista może istnieć wobec niemożności napisania idealnej biografii?” Z tą ostrożnością badawczą kłóci się pogląd Mieczysława Patery, wyrażony w pierwszym zdaniu jego tekstu, iż biograficzne traktowanie dziejów uznać trzeba za najbardziej sensowne i trafne”.

Ogólnie biorąc stan biografistyki polskiej nie wypada w omawianej publikacji źle, wiele zaniedbań nadrobiła ona w latach dziewięćdziesiątych. Uderza wielka liczba słowników biograficznych, jednak zmiany ustrojowe czy transformacje wycisnęły na nich najwyraźniej swe piętno. Nowe podejście w odniesieniu do postaci liczących się w historii najnowszej Polski sygnalizuje *Ignacy Paderewski* Romana Wapińskiego, książka opublikowana ostatnio przez Ossolineum, to jednak jest już temat do odrębnej recenzji.

Czesław Madajczyk
Warszawa